herpy

PILGIFTSGRODOR

Rio Santiago Poison Frog

Excidobates captivus

Excidobates captivus är en mycket liten, dagaktiv pilgiftgroda på 12-17 mm från gränsområdet mellan Peru och Ecuador. Den är svart med orangeröda fläckar i rader längs ryggen och gula fläckar på lemmar och buk, och den lever på skogsbotten i fuktig regnskog och bergsskog.

Familj: Dendrobatidae Tidigare namn: *Dendrobates captivus; Ranitomeya captiva; Adelphobates captivus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**12-17 mm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog och bergsskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**40 × 40 × 40 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**4-8**
Larvtid	**65-75 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Excidobates captivus är en av de minsta pilgiftsgrodorna, 12-17 mm från nos till kloak. Grundfärgen är svart, och längs båda sidorna av ryggen sitter en rad tydliga orangeröda fläckar. Små gula fläckar finns över armhålan och i ljumsken, och blekare gula fläckar sitter under hakan, på bröstet och buken och under låren. Det första fingret är tydligt kortare än det andra. Släktet känns igen på ljusa, ovala fläckar på lårens undersida. Grodynglen är ljusgrå.

Arten beskrevs 1982 av Charles Myers som *Dendrobates captivus* utifrån ett enda museiexemplar som samlades in 1929. Först omkring 77 år senare återfanns den på samma plats. 2008 flyttades den tillsammans med *Excidobates mysteriosus* till det nya släktet *Excidobates*, och *Ranitomeya captiva* och *Adelphobates captivus* är tidigare namn på arten. Släktet har tre arter: *E. captivus*, *E. mysteriosus* och *Excidobates condor*. *E. mysteriosus* är närmaste släkting; den är större och lever i bergsskog vid övre Marañón.

I naturen avger huden ett svagt gift som pilgiftsgrodor tar upp från födan. Uppfödda djur får inte giftet och är giftfria, men tvätta ändå händerna före och efter arbete i terrariet.

Utbredning och livsmiljö

Excidobates captivus förekommer i Peru och Ecuador. I Peru är arten känd från lågland söder om Marañón vid Santiagos utflöde, på omkring 200 m höjd, från ett enda djur norr om floden och från Cordillera del Cóndor. I Ecuador finns den i provinsen Zamora Chinchipe, bland annat vid Zumbi, Panguintza och i Maycu-reservatet, på omkring 800-1200 m höjd. Det samlade utbredningsområdet uppskattas till omkring 7350 km². Arten är vanlig på flera ställen, och terrängen är så avlägsen att livsmiljöerna bara är lite påverkade. Det förekommer guldbrytning i liten skala i området.

> **Naturlig utbredning:** Peru och Ecuador.

LIVSMILJÖ

Arten lever på skogsbotten i fuktig, ostörd skog och nära vattendrag, både i låglandsregnskogen vid Santiago och i bergsskog i Cordillera del Cóndor. Den är dagaktiv och markbunden. Hanen ropar från dolda platser i det låga lövverket, till exempel från bladveck, med korta, gälla ljud med oregelbundna mellanrum.

Äggen läggs förmodligen i lövlagret. Föräldrarna bär grodynglen på ryggen till små vattensamlingar i växter, till exempel i bromelior och i bladvecken på *Heliconia*.

Låglandet vid Santiago ligger på omkring 200 m höjd och är varmt och vått hela året, medan höjderna på 800-1200 m i Ecuador är svalare, särskilt på natten.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Excidobates captivus*. Arten lever på skogsbotten i varm till mild, ständigt fuktig skog. *Excidobates mysteriosus* är närmaste släkting, och *Ranitomeya variabilis* och *Ranitomeya imitator* är bättre kända små pilgiftgrodor från samma del av Sydamerika.

Ett par behöver ett terrarium på minst 40 × 40 × 40 cm. Golvytan är viktigare än höjden, eftersom arten lever på marken. Använd ett dräneringslager av lecakulor i botten, ett fuktigt bottensubstrat av kokos och jord och ett tjockt lager vissna löv där grodorna kan gömma sig. Växter med breda blad och mossa ger skydd, och små bromelior och filmburkar med vatten ger platser för grodynglen.

Terrariet ska ha fina ventilationsöppningar, så att luften byts utan att torka ut. Täta alla springor noggrant, eftersom så små grodor och deras foderdjur lätt kommer ut. Håll inte andra arter tillsammans med *E. captivus*. Ungar kan stanna i samma terrarium tills de äter själva och har vuxit tydligt.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

TEMPERATUR

Temperaturen på artens lokaler är inte uppmätt. 22-26 °C på dagen och 18-22 °C på natten ligger mellan klimatet i låglandet och på 800-1200 m höjd. Små pilgiftgrodor tål värme dåligt, så undvik längre perioder över 28 °C. Använd LED-ljus i stället för varma lampor, placera terrariet på ett svalt ställe och kyl vid behov med en fläkt. Vintervila är inte känd hos arten.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska vara 80-100 %, och bottensubstratet ska vara fuktigt hela året. Spraya med osmos- eller regnvatten en till två gånger dagligen, eller använd ett regn- eller dimsystem. Se till att luften inte står stilla. Arten är så liten att den snabbt torkar ut, och ett torrt terrarium kan bli ödesdigert på några dagar.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

En vattenskål är inte nödvändig, eftersom grodorna får fukt från sprayningen och det fuktiga lövlagret. Vattnet i bromelior och filmburkar byts med friskt osmos- eller regnvatten varje vecka. Undvik kalkhaltigt kranvatten och kemikalier, eftersom amfibier tar upp ämnen genom huden.

LJUS OCH UVB

Arten lever i skugga på skogsbotten, så ljuset ska först och främst ge växttillväxt och en dag på 12 timmar. UVB är inte nödvändigt, men valfritt. Ett svagt UVB-ljus kan användas i en del av terrariet, när det finns skugga och löv där grodorna kan dra sig tillbaka.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Excidobates captivus är så liten att den bara kan ta mycket små foderdjur: hoppstjärtar, vinglösa bananflugor (*Drosophila melanogaster*) och de minsta gråsuggorna. Mata vuxna och ungar dagligen med så mycket som blir uppätet. Pudra foderdjuren med ett vitamin- och mineraltillskott några gånger i veckan. Egna kulturer av bananflugor och hoppstjärtar ger en stabil tillgång.

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är dagaktiv, men gömmer sig mycket i lövverket. Hanen ropar korta, gälla ljud från dolda platser. Den hålls bäst som par, eftersom flera djur tillsammans kan ge strid. Grodorna bör inte hanteras, eftersom de är mycket små och känsliga för stress. Använd en plastbägare när de ska flyttas.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsmognad och könsskillnader är inte kända för arten. Hanen kan kännas igen på lätet. Det säkraste är att låta en grupp ungar växa upp tillsammans och sedan sätta ett ropande par för sig.

PARNING

Hanen ropar korta, gälla ljud med oregelbundna mellanrum, i flera minuter åt gången, från dolda platser i det låga lövverket. Parningen och en eventuell fortplantningssäsong är inte kända. Mer sprayning och något svalare nätter, som under regntiden, kan sätta fart på fortplantningen.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Äggen läggs förmodligen i lövlagret på skogsbotten. I terrariet passar en filmburk som läggs ner under löven. Antalet ägg är inte känt. De 4-8 äggen i faktarutan är lånade från *Excidobates mysteriosus*. Föräldrarna bär grodynglen på ryggen till små vattensamlingar i växter, i naturen till exempel bromelior och bladvecken på *Heliconia*. Ge varje grodyngel sin egen vattensamling, till exempel en filmburk med vatten och ett vissnat blad. Grodynglens föda är inte känd. Alger, den naturliga beläggningen i vattnet och ett fint färdigfoder passar.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

METAMORFOS

Kläcktid och larvtid är inte kända för arten. Siffrorna är lånade från *Ranitomeya variabilis*: vid 24 °C kläcks äggen efter omkring två veckor, och larvtiden är 65-75 dagar. När frambenen kommer ska vattnet vara grunt, och grodynglen ska ha lätt tillgång till land.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyss metamorfoserade ungarna är mycket små och ska ha de minsta foderdjuren, som hoppstjärtar, varje dag. Håll dem i ett fuktigt terrarium med mossa och löv, pudra fodret med vitaminer och kalk, och håll temperaturen på 22-25 °C. De kan flyttas till ett större terrarium när de äter säkert och har vuxit tydligt. Livslängden är inte känd. De 5-10 åren i faktarutan är lånade från *Ranitomeya variabilis*.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

Hälsa och vanliga misstag

Inga sjukdomar som är särskilda för arten är kända. De typiska felen är desamma som hos andra små pilgiftgrodor:

- För varmt eller för torrt terrarium. Grodorna blir slöa, magrar och förlorar färg.
- Smutsigt vatten i fortplantningsplatser, som ger svamp och sjukdom hos grodynglen.
- Foder utan vitamin- och mineraltillskott, som ger skelettproblem och svaga ungar.
- Nya djur som för med sig smitta. Håll nya grodor i karantän för sig.

En frisk groda har hel hud och en rund, men inte uppsvälld buk. Sök en veterinär med kunskap om amfibier om grodan slutar äta, sväller upp eller får sår eller röda områden på huden.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.